

Kartlegging av horndykker i Vestvågøy i 2017

Foto: Harald Våge

Innledning

Gjennom feltarbeid ønsket NOF Lofoten lokallag å undersøke hvor mange par horndykker som kan hekke i Vestvågøy kommune i 2017, fordelt på innsjøene. Tidligere registreringer har avdekket områdets betydning for horndykker, og lokallaget ønsker å følge forekomstene tett. Norsk hekkebestand er nå vurdert til å være i intervallet 1300 - 1500 individ (Shimmings & Øien 2015). Hoveddelen av den norske hekkebestanden har vi tidligere hatt i nordlige Nordland og Troms. Troms er det rapportert om betydelig bestandsnedgang for perioden 2001-2013. For 52 undersøkte lokaliteter er hekkebestanden her redusert fra 228 par i 2001 til 24 par i 2013 (Strann et al. 2014).

Horndykkeren er sårbar (VU) både på den norske og den globale rødlista, og ivaretagelse av artens hekke lokaliteter bør være høyt prioritert av norske myndigheter. Arten er også klassifisert som nær truet (NT) på den Europeiske Rødlista og som sårbar (VU) for EU-landene (BirdLife International 2015a), og det er registrert særlig stor bestandsnedgang i Finland (BirdLife International 2015b).

Det er svært viktig med oppdatert kunnskap om horndykkerbestanden i Nordland. Med denne rapporten ønsker NOF Lofoten lokallag å gi vårt bidrag til kunnskapsinnhenting. Hekkeforekomstene i Vestvågøy er viktig for den regionale og nasjonale bestanden. Faktisk utgjør hekkebestanden i kommunen på over 60 par rundt 8 % av den nasjonale bestanden. Området er derfor utpekt som *Important Bird and Biodiversity Area* (IBA) av Birdlife International, og har fått navnet Leknes våtmarkssystem IBA. Nettverket av områder under IBA-paraplyen betraktes som et absolutt og uunnværlig minimum for den langsiktige overlevelsen av disse artene over hele deres utbredelsesområde, selv om det foregår et tap av habitater på generell basis andre steder.

Vi har totalt fire IBAer i Norge som er opprettet på grunnlag av hekkeforekomster av horneddykker. Foruten om Leknes våtmarkssystem IBA har vi et i Bø kommune i Vesterålen (Straume IBA), samt to i Nord-Trøndelag.

Kart over Leknes våtmarkssystem IBA

Denne rapporten oppsummerer metodikk og resultater. Se artsobservasjoner.no for detaljer, men også vedlagte excel-ark. Overvintrede fugler og saltvannsfunn er ikke med i denne kartleggingen, men er å finne på artsobservasjoner. Vi har undersøkt alle vann/tjønn med høyde under 50 meter over havet. I 2007 registrerte vi lom og horneddykere i Lofoten (ikke Værøy og Røst). Det ble da bare sett horneddykere i lavereliggende vann. NOF Lofoten (tidligere Vestvågøy) lokallag er ca. 35 år. Vi kjenner ikke til at det i løpet av disse årene er sett horneddykere høyere oppe.

Metodikk

Horndykkerne ankommer vannene like etter at isen har gått. På denne tiden er det lite vegetasjon og derfor er dette den enklest tiden å få oversikt på. Alle de aktuelle vannene ble derfor besøkt på denne tiden. De fleste vannene ble også besøkt en eller to ganger senere i sesongen i håp om å få informasjon om hekkesuksess. Som ventet ble det vanskelig fastslå graden av hekkesuksess på grunn av mye vegetasjon der fuglene kunne gjemme seg.

Feilkilder

Våren 2017 var sen, noe som betydde at fuglene var utålmodige. Kanskje ventet de i et nabovann uten is før de nådde fram til «hjemvannet». Det kan derfor ikke utelukkes at noen av fuglene er talt to ganger. For eksempel kan noen fugler ha ventet i Skjerpvatnet før de dro til Holdalsvatnet. Imidlertid dreier dette seg neppe om mange fugler. Trolig ikke flere enn 10.

Resultat

I alt ble det registrert 63 par (126 ind.) horndykker fordelt på 18 vann/tjønn. Se tabellen under. For flere detaljer vises, som tidligere nevnt, til vedlagte excel-ark og artsobservasjoner.no. Hvor mange par som fikk fram unger viste seg, som ventet, være vanskelig å registrere. En tid etter at lokallaget fikk tildelt midler fra fylkesmannen, fikk vi tilsendt et excel-ark fra Oddvar Heggøy. I 2016 hadde han, sammen med Martin Eggen, gjennomført en tilsvarende horndykkerregistrering i Vestvågøy kommune som Lofoten lokallag nå skulle gjennomføre. Resultatet som disse to personene, begge ansatt hos Norsk Ornitologisk Forening sentralt, kom fram til var 62 par (117 ind.) i 19 vann/tjønn. Disse resultatene er også tatt med i tidligere nevnte excel-ark.

Lokalitet	Antall par	Lokalitet	Antall par
Storeidvatnet	14	Farstadvatnet	6
Sevvatnet	4	Skjerpvatnet	6
Klevatnet	4	Holdalsvatnet	12
Svarthammervatnet	0 (1?)	Justadvatnet	1
Skulbruvatnet	3	Stor-Svarholdtvatnet	4
Borgavatnet	1	Storvatnet	1
Nordgårdsvatnet	1	Skotnesvatnet	1
Tjønn 300 m NØ for Nordgårdsvatnet	1	Bruhaugvatnet	1
Tjønna, Vikvatnet	2	Løvdalsvatnet	1

Kommentar til fakturaen

Før registreringene startet ble arbeidet fordelt mellom noen av medlemmene. Det er det totale antall kjørte km og antall arbeid til disse personene som er notert på regningen. Totalt 629 km og 45 timer. Det virkelige antall km/timer som medlemmene av lokallaget har brukt på prosjektet er imidlertid noe høyere. Dette skyldes at flere medlemmer har talt «på egen hand» og lagt resultatet inn på artsobservasjoner.no.

De andre lofotkommunene (se artsobservasjoner for detaljer).

Hverken på **Røst**, **Værøy** eller i **Moskenes** kommuner ble det, ifølge artsobservasjoner, sett horndykkere i 2017. I **Flakstad** kommune ble 1-4 fugler sett i perioden 3/3-16/4, men alle lå i saltvann. Flere ble sett nær Vareid. Etter vår oppfatning er det her muligheter for hekking. I **Vågan** kommune hekket sannsynligvis høyst 2 par på Laupstad og 4 ved Sandsletta.

Kilder

BirdLife International. 2015a. European Red List of Birds. Luxembourg: Office for official publications of the European Communities. 70 s.

<https://portals.iucn.org/library/sites/library/files/documents/RL-4-020.pdf>

BirdLife International. 2015b. Internettsøk kriteriedokumentasjon Europeisk rødliste 2015. <http://www.iucnredlist.org/initiatives/europe>

Shimmings, P. & Øien, I. J. 2015. Bestandsestimater for norske hekkefugler. NOF-rapport 2015-2. 268 s.

Strann, K.-B., Frisvoll, V., Heggås, J. & Hagtvedt, M. 2014. Overvåking av hekkende horndykker i Troms 2013. NINA Minirapport 485: 19 sider